

ROLUL LUI ALEXANDRU IOAN CUZA ÎN ÎNFĂPTUIREA ȘI DESĂVÎRȘIREA UNIRII PRINCIPATELOR

ION GH. ȘENDRULESCU

Personalitate de seamă a vieții politice românești, din secolul al XIX-lea, Alexandru Ioan Cuza se numără printre marii luptători pentru constituirea statului național român modern, realizat acum 125 de ani, prin unirea Moldovei cu Țara Românească, fiind alături de: Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Vasile Alecsandri, Ion Ghica, C. A. Rosetti, frații Dimitrie și Ion Brătianu și alții.

Încă înainte de 1848, ca membru al Asociației Patriotice, Alexandru Ioan Cuza a participat la întâlnirile ce se țineau la Mînjina, la conacul lui Costache Negri, unde în afară de revoluționari moldoveni veneau și unii revoluționari din Țara Românească, în frunte cu democratul revoluționar Nicolae Bălcescu. În cadrul acestor întâlniri — așa cum ne spune Vasile Alecsandri — „...Moldovenii și Muntenii aveau ocaziune a se cunoaște de aproape, a se stima, a se iubi, a pune la un loc sperările lor, a face proiecte mărețe pentru renașterea Patriei comune, a se înțelege pentru formarea opiniei publice în țară... Unirea exista în inimi, ea se tălmăci în cuvinte și prinse rădăcină, ca o plantă cerească, pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pămîntului”¹.

În timpul revoluției de la 1848, care și-a propus între altele și unirea românilor într-un stat național, Alexandru Ioan Cuza a participat la desfășurarea revoluției în Moldova, numărîndu-se printre cei mai activi revoluționari. A fost prezent la Adunarea de la hotelul „Petersburg”, din Iași, la 27 martie 1848, unde a luat și cuvîntul, cerînd înfăptuirea unor reforme și preconizînd alături de Vasile Ghica și C. Racliș înarmarea celor întruniți acolo, pentru a merge a doua zi la domnitorul Mihail Sturdza, ca să ceară înfăptuirea reformelor propuse. Una dintre aceste reforme viza Unirea Moldovei cu Țara Românească, ea fiind înscrisă și în Regulamentul Organic, a cărui respectare, fără nici o răstălmăcire, o reclamau autorii Petiției boierilor notabili moldoveni, adoptată la sfîrșitul adunării de la hotelul „Petersburg,” și prezentată a doua zi domnului, spre aprobare.

Arestat împreună cu alți revoluționari moldoveni, în casa lui Alexandru Mavrocordat, de pe Dealul Copoului, unde revoluționarii organizaseră rezistența, în seara zilei de 29 martie și trimis la Galați, spre a fi predat turcilor la Măcin, Alexandru Ioan Cuza a reușit să scape la Brăila, cu sprijinul consulului englez din localitate, care i-a făcut rost de pașaport austriac și-a plecat în Transilvania, unde alături de alți revoluționari moldoveni: Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Lascăr Rosetti, Manolache Costache Epureanu și alții, a participat la Adunarea națională de pe Cîmpia Libertății, de la Blaj, care a avut loc în zilele de 3/15—5/17 mai 1848,

¹ Vasile Alecsandri, *Nicolae Bălcescu în Moldova*, în Nicolae Bălcescu, *Opere*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952, p. 23.

unde cei peste 40 000 de țărani, de prin toate colțurile Transilvaniei au cerut „Unirea cu țara“.

Sub influența acestui adevărat congres al românilor, revoluționarii moldoveni aflați în Transilvania, între ei numărându-se și Alexandru Ioan Cuza, s-au întrunit la Brașov, unde au elaborat la 12/24 mai 1848 un nou program revoluționar : „Prințiipiile noastre pentru reforma patriei“, în care era înscrisă Unirea Moldovei cu Țara Românească într-un stat românesc neatârnat.

Din Transilvania, Alexandru Ioan Cuza a plecat în Bucovina, unde alături de Costache Negri, Mihail Kogălniceanu, Petrache Cazimir și alți revoluționari a făcut parte din Comitetul revoluționar moldovean de la Cernăuți, constituit în iunie 1848, din însărcinarea căruia Mihail Kogălniceanu a elaborat cel de al treilea program al revoluției din Moldova, intitulat *Dorințele Partidei Naționale în Moldova*, în care Unirea Moldovei cu Țara Românească era considerată drept „...cheia bolței fără care s-ar prăbuși tot edificiul național“².

Comitetul revoluționar moldovean de la Cernăuți a ținut o legătură strînsă cu Comitetul revoluționar de la Iași, în frunte cu Grigore Cuza, cerîndu-i să acționeze mai energic cu ajutorul țăranilor și să strîngă legăturile cu revoluția din Țara Românească pentru eliberarea țării.

Din cauza holerei care izbucnise în Bucovina, Alexandru Ioan Cuza a plecat la Viena și de acolo la Paris și Constantinople, de unde s-a întors în Moldova, însoțindu-l pe domnitorul convenției de la Balta Liman, Grigore Al. Ghica, care era reprezentant al boierimei liberale și s-a arătat partizan al unirii. Apreciîndu-i calitățile și devotamentul, domnitorul Grigore Al. Ghica l-a numit pe Alexandru Ioan Cuza, ca și pe alți revoluționari moldoveni și transilvăneni de la 1848, în funcții de răspundere, mai întîi președinte al judecătoriei Covurlui și apoi director în Ministerul de Interne, funcții în care acesta s-a remarcat printr-un respect desăvîrșit al legilor, printr-o cinste exemplară și o adîncă înțelegere față de țărănimе³.

În mai 1855 i s-a acordat lui Alexandru Ioan Cuza rangul de vornic, ca o răsplată pentru serviciile aduse ca președinte al judecătoriei ținutului Covurlui, iar la 6 iunie domnitorul Grigore Al. Ghica l-a numit în funcția de pîrcălab al orașului și portului Galați, însă din această funcție a fost scos din ordinul caimacamului Toderiță Balș, la 19 septembrie 1856. Succesorul acestuia la cămăcămia Moldovei, Nicolae Văgăreanu, voind să și-l apropie pe Alexandru Ioan Cuza și să-l facă un adversar al unirii, l-a numit din nou în funcția de pîrcălab al ținutului Covurlui, cu reședința la Galați, în februarie 1857 și l-a reintegrat în armată, ca sublocotenent, la 16 martie 1857, atașîndu-l Statului Major. În cursul lunii aprilie l-a înaintat la gradul de locotenent și de căpitan, iar în luna următoare la gradul de maior, considerînd că-n felul acesta se va asigura și mai mult de devotamentul lui.

În timpul pregătirii alegerilor pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei, Alexandru Ioan Cuza, în calitate pe care o avea ca pîrcălab al ținutului Covurlui, s-a arătat indignat de abuzurile comise împotriva unioniștilor din ținuturile : Cahul și Ismail, care fuseseră șterși de pe listele electorale, din ordinul caimacamului Nicolae

² Anul 1848 în Principatele Române, vol. IV, București, 1903, p. 111.

³ C. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura științifică, București, 1970, p. 68.

Vogoride și ca partizan al unirii a vegheat ca în ținutul de a cărui administrație răspundea, să nu se întâmple asemenea abuzuri.

Cînd caimacamul Nicolae Vogoride i-a cerut să i se alăture în acțiunea de falsificare a alegerilor pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei, Alexandru Ioan Cuza și-a dat demisia din funcția de pircălab al ținutului Covurlui și al orașului Galați, exprimîndu-și dezacordul cu ingerințele administrației în alcătuirea listelor electorale, în vederea obținerii unui rezultat antiunionist în cadrul alegerilor.

Demisia lui a avut un puternic ecou în țară și peste hotare în rîndurile cercurilor diplomatice europene, contribuind la lămurirea Marilor Puteri garante în luarea hotărîrii referitoare la anularea alegerilor falsificate de caimacamul Nicolae Vogoride. Comentînd această demisie, consulul Franței la Iași, Victor Place, scria ministrului său de Externe, la Paris, că „...prefectura Galaților este cea mai însemnată din Moldova și că Alexandru Cuza, care o conducea trecea, cu drept cuvînt, drept unul dintre dregătorii cei mai destoinici, cei mai cinstiți și mai energici ai țării... Cunoștința personală ce am asupra caracterului său este pentru mine o garanție că abuzurile pe care le dă pe față au trebuit să întrecă orice margine pentru a-l aduce la un demers atît de grav”⁴.

Cu prilejul noilor alegeri care au fost organizate în Moldova pentru Adunarea ad-hoc, după anularea primelor alegeri, ordonată de sultan, la insistențele unioniștilor moldoveni, sprijinite de Marile Puteri garante, favorabile unirii, Alexandru Ioan Cuza a fost ales deputat al orașului Galați, în adunarea respectivă. În această calitate el a votat pentru unirea Moldovei cu Țara Românească într-un singur stat cu numele de România și organizarea acestui stat pe baze moderne. De asemenea, a sprijinit în ședința Adunării ad-hoc de la Iași, din ziua de 29 septembrie 1857, propunerile referitoare la desființarea privilegiilor boierești, iar în ședința din 19 decembrie 1857, a aceleiași adunări, s-a alăturat propunerii lui Costache Negri, privind desființarea boierescului și împrăștierea țăranilor clăcași cu pămînt.

În urma succesului pe care unioniștii îl raportaseră în noile alegeri pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei, caimacamul Nicolae Vogoride l-a avansat pe Alexandru Ioan Cuza, la 20 august 1858, la gradul de colonel, iar la 12 septembrie l-a numit ajutor al hatmanului miliției moldovene, funcție deosebit de importantă în ierarhia militară de atunci.

În timpul căimăcămiei de trei (Ștefan Catargiu, Vasile Sturdza și Anastasie Panu), numită după adoptarea și semnarea Convenției de la Paris din 7/19 august 1858, prin care se hotăra Unirea Moldovei cu Țara Românească, dar nu sub numele de România, cum ceruseră deputații moldoveni și munteni în Adunările ad-hoc de la Iași și București, ci sub acela de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești și nu sub conducerea unui principe străin, ci a doi domnitori pămînteni, unul pentru Moldova și celălalt pentru Țara Românească, Alexandru Ioan Cuza a fost însărcinat, la 23 septembrie 1858, să îndeplinească îndatoririle, prevăzute postului de hatman al miliției moldovene, autoritatea și prestigiul său crescînd în felul acesta și mai mult. El a fost ales deputat în Adunarea electivă a Moldovei, aleasă în timpul Căimăcămiei de trei, în conformitate cu stipulațiile electorale ale Convenției de la Paris din 1858, dar nu și-a depus candidatura

⁴ *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, vol. V, p. 53.

la tronul Moldovei, așa cum făcuseră alți reprezentanți ai Partidei Naționale: Costache Negri, Vasile Alecsandri, Lascăr Catargiu și alții.

Precum se știe, Alexandru Ioan Cuza a fost propus și desemnat candidat unic al Partidei Naționale, în cadrul adunării secrete, ținută în sala „Elefant”, a Muzeului de științele naturii din Iași, în seara zilei de 3/15 ianuarie 1859, iar în ziua de 5/17 ianuarie 1859, Adunarea electivă a Moldovei l-a ales domn al acestei țări. În jurământul pe care l-a rostit, cu prilejul alegerii sale ca domn al Moldovei, Alexandru Ioan Cuza s-a angajat să fie „...credincios Constituției în textul și în spiritul ei...”, să păzească cu sfințenie „drepturile și interesele Patriei”, să privegheze „la respectarea legilor pentru toți și în toate uitind toată prigonirea și toată ura” „...neavînd dinaintea ochilor mei decît binele și fericirea nației române...”⁵.

La 24 ianuarie 1859, Adunarea electivă de la București l-a ales pe domnitorul Moldovei, Alexandru Ioan Cuza, ca domn și al Țării Românești, cu unanimitate de voturi, propunerea fiind făcută, în Adunare, de deputatul Vasile Boierescu. Prin această alegere, făcută acum 125 de ani, cele două țări surori Moldova și Țara Românească, au fost unite sub același domnitor, colonelul Alexandru Ioan Cuza. Prin această alegere, moldovenii și muntenii au demonstrat Marilor Puteri garante, semnatare ale Convenției de la Paris, din 7/19 august 1858, că au interpretat prevederile acestei Convenții, așa cum le-au dictat interesele lor naționale.

În Mesajul pe care domnitorul Alexandru Ioan Cuza l-a adresat Adunării electivă de la București, se aprecia, că actul săvîrșit de adunare la 24 ianuarie 1859 era „...demn de admirarea lumii. El este și va fi în ochii istoriei mai mult decît înălțarea pe tron a unui om devotat cauzei naționale, el este triumful unui princip mîntuitor și înălțarea unei nații întregi!... Aceste tronuri glorioase ne sînt oferite nouă prin voința unanimă a românilor din Principatele Unite! Mîndri de a ne sui pe ele, noi vom avea cea mai sacră datorie de a redobîndi și păstra vechea lor demnitate”⁶.

În primii ani de domnie (1859—1862), domnitorul Alexandru Ioan Cuza a socotit, că pentru consolidarea statului național român modern erau necesare: recunoașterea de către Marile Puteri garante a dublei sale alegeri ca domn al Moldovei și al Țării Românești și desăvîrșirea unirii celor două țări surori. Agenții diplomați numiți de domnitorul Alexandru Ioan Cuza pe lingă guvernele Marilor Puteri garante: Vasile Alecsandri la Paris, Londra și Torino, Ludowic Steege la Viena și Berlin, Costache Negri la Constantinopol și prințul Obolenski la Petersburg au desfășurat o activitate intensă, în vederea înfăptuirii celor două dezeritate majore amintite. Drept urmare, toate Marile Puteri garante au recunoscut la 26 august/7 septembrie 1859 dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca domn al ambelor principate unite și această recunoaștere i-a dat posibilitatea domnitorului să treacă la înfăptuirea unor reforme pe plan intern, menite să contribuie la consolidarea unirii celor două țări românești. Printre aceste reforme menționăm: unificarea instrucției, intendenței și administrației armatei și constituirea unui Stat Major al armatei unic și numirea unui ministru de

⁵ *Procesul Verbal al ședinței din 5 ianuarie 1859 al Adunării Elective, în „Monitorul Oficial al Moldovei”, din 28 ianuarie 1859.*

⁶ „Monitorul Oficial al Țării Românești”, nr. 16, din 21 februarie 1859, p. 63.

război pentru ambele Principate Unite, în persoana generalului Ion Emanoil Florescu, comanda supremă a întregii armate avînd-o domnitorul Cuza. Au fost unificate, de asemenea, serviciile telegrafului și poșta, creîndu-se o direcție unică a Poștei și telegrafului și s-a unificat sistemul de măsuri și greutăți din cele două țări. Printr-o lege specială orașul București a fost desemnat capitală a țării, iar ziua de 24 ianuarie a fost proclamată drept sărbătoare națională a poporului român. Au fost luate în același timp unele măsuri pentru ușurarea situației țărănimii.

Paralel cu aceste măsuri, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a militat cu consecvență pentru desăvîrșirea unirii Principatelor Române și pentru consolidarea autonomiei lor. Într-o comunicare făcută lui Costache Negri, reprezentantul Principatelor Unite la Constantinopol, la sfîrșitul lunii iunie 1860, domnitorul Alexandru Ioan Cuza arăta acestuia, că era necesară în mod imperios reunirea celor două agenții diplomatice românești, de la Constantinopol, într-una singură și intensificarea eforturilor în vederea obținerii recunoașterii desăvîrșirii Unirii. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza i-a cerut lui Costache Negri, agentul diplomatic al Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești, să avertizeze cercurile diplomatice din Constantinopol, că „...țara a ajuns la capătul forțelor și răbdării sale” și că „...se apropie momentul cînd vom fi neapărat obligați să luăm noi înșine ceea ce se tot întîrzie a ni se da”⁷.

În conformitate cu indicațiile primite de la domnitorul Cuza, Costache Negri a luat legătura cu noul ministru al Afacerilor Externe al Turciei, Ali pașa, și cu acel prilej a abordat și problema urgentării desăvîrșirii Unirii, demonstrîndu-i acestuia, că „...odată ce aceasta ne va fi acordată, guvernul nostru, pus în afara ciorovăielilor actuale pentru centralizare, va merge fără piedici morale și materiale pe drumul unei organizări mai laborioase, mai liniștite și mai regulate și ale cărei rezultate binefăcătoare nu vor întîrzia să se arate”⁸.

Ali pașa eschivîndu-se să dea un răspuns satisfăcător, în legătură cu problema ce-i fusese prezentată de Costache Negri, a determinat noi demersuri din partea agentului diplomatic român pe lîngă ministrul turc, informîndu-l asupra serioaselor dificultăți pe care domnitorul Cuza le întîmpina „...din pricina nehotărîtelor amînări” ale Conferinței de la Paris pentru recunoașterea desăvîrșirii Unirii și că în fața unei asemenea situații se vede silit să-și decline „...orice răspundere”⁹.

Constatînd o oarecare receptivitate din partea lui Ali pașa, Costache Negri îl informa pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 2/14 iulie 1861, că „... nu mai este decît o chestiune de timp. Unirea (...) o vom avea, așa dar, cu orice preț”¹⁰.

Urmînd indicațiile primite din partea domnitorului Cuza, Costache Negri a continuat să desfășoare o activitate intensă, pe lîngă guvernul turc și ambasadorii Puterilor garante din Constantinopol, care erau favorabile Unirii. La 1/13 octombrie 1861 el îl informa pe domnitorul Cuza, că Poarta a emis proiectul firmanului Unirii, dar cu unele restricții. Acest proiect a fost trimis domnitorului

⁷ Biblioteca Academiei Române, Arhiva Cuza Vodă, VII, ff. 65—79.

⁸ Emil Boldan, *Alexandru Ioan Cuza și Costache Negri, Corespondență*, Editura Minerva, București, 1980, p. XVIII.

⁹ *Ibidem*, p. XIX.

¹⁰ Biblioteca Academiei Române, Arhiva Cuza Vodă, I, ff. 235—236.

Cuza, prin secretarul Agenției Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești, la Constantinopol, Theodor Calimachi.

Tergiversările continuând să se arate din partea Porții otomane și după emiterea proiectului de firman amintit, Costache Negri l-a îndemnat pe domnitorul Cuza să proclame el însuși „...cu îndrăzneală” desăvîrșirea unirii. El a continuat să stăruie pe lângă guvernul turc, spre a pune în aplicare proiectul de firman ce-l elaborase în legătură cu Unirea. Într-o scrisoare adresată domnitorului Cuza la 5/17 noiembrie 1861, el îl informa, că „...a arătat din nou necesitatea grabnică în care se găsește Altețea Voastră de a da satisfacție, fără întârziere, Țării în chestiunea Unirii și am adăugat că, dacă această unire nu ni se dă aici, Alteța Voastră nu va putea face altfel decît s-o dea Ea însăși la deschiderea Camerilor”¹¹. El adăuga, că a fost sprijinit în acțiunea pe care a întreprins-o de unele ambasade ale Puterilor garante, care se temeau „...ca noi să nu le-o luăm înaintea în această lucrare, încît, în sfîrșit, firmanul Unirii a apărut”¹².

Firmanul nefiind avantajos pentru Principatele Unite, întrucît se creia un post de guvernator pentru Moldova, domnitorul Cuza a fost rugat de Costache Negri să nu-l accepte. La insistențele agentului diplomatic român, Puterile garante favorabile Unirii au determinat Poarta otomană să-și revizuiască unele din clauzele incluse în firmanul pe care l-a elaborat, renunțînd la crearea unui post de guvernator al Moldovei, dar păstrînd pe cea cu privire la recunoașterea Unirii depline numai pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. În această formulă firmanul a fost trimis domnitorului Cuza, Poarta otomană recunoscînd desăvîrșirea Unirii pe timpul cît va domni acesta.

Recunoașterea desăvîrșirii Unirii constituia un pas înainte în direcția consolidării autonomiei interne și a statului național modern român, iar domnitorul Alexandru Ioan Cuza avea posibilitatea să treacă la îndeplinirea marilor reforme burgheze, de care țara avea nevoie. Subliniînd importanța acestui act, domnitorul Alexandru Ioan Cuza arăta, în Mesajul către Adunarea Electivă a Țării Românești, la 3 decembrie 1861, că „...După trei ani de silințe neîntreprinse, sintem, (de) astă dată bine întemeiați a crede că Unirea este în fine dobîndită pentru noi.”... „Ca domn și român — adăuga domnitorul — n-am cruțat osteneala și-am întrebuițat toată răbdarea, toată prudența și toată moderațiunea... pentru consolidarea edificiului naționalității române”¹³.

La 11 decembrie 1861, națiunea română era anunțată, prin Proclamația dată de domnitorul Cuza, despre recunoașterea desăvîrșirii unirii, subliniînd și cu acest prilej importanța ei. „...Unirea este îndeplinită! Naționalitatea română este întemeiată! — arăta domnitorul Cuza, „Acest fapt măreț, dorit de generațiile trecute, aclamat de corpurile legiuitoare, chemat cu căldură de noi, s-a recunoscut de Înalta Poartă, de puterile garante și s-a înscris în datinile națiunilor... În zilele de 5 și 24 Ianuarie, ați întrunit speranțele voastre într-un singur domn. Alesul vostru vă dă o singură Românie”¹⁴.

¹¹ *Ibidem*, ff. 260—261.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Mesaj către Adunarea Electivă a Țării Românești*, în „Monitorul”, nr. 266, din 4 decembrie 1861.

¹⁴ „Monitorul”, nr. 271, din 11 decembrie 1861.

La 24 ianuarie 1862, domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în discursul pe care l-a rostit în fața Adunării legislative a Principatelor Unite, a subliniat încă o dată importanța recunoașterii desăvîrșirii Unirii. Proclamînd cu acel prilej „Unirea definitivă a Principatelor“, el o considera drept „...singura stare politică ce putea să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țării o organizare ce o așteaptă de atîta mult timp“. Chemîndu-i pe deputați, ca să contribuie la consolidarea Unirii, le spunea : „...să punem toată activitatea noastră într-o comună conlucrare pentru dezvoltarea morală și materială a României... „căci România va fi de aici înainte una și nedespărțită“¹⁵.

În anii care au urmat după recunoașterea desăvîrșirii Unirii, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a trecut treptat, treptat, la înfăptuirea marilor reforme burgheze : secularizarea averilor mănăstirilor închinete, legea pentru organizarea puterii armate, actul dezvoltător al Convenției de la Paris, așezămîntul electoral, legea rurală, reformele juridice, legate de adoptarea codurilor : civil, comercial și penal, cu procedurile respective, reformele financiare și cele administrative, legea generală asupra instrucțiunii publice, legea cu privire la autocefalia bisericii ortodoxe române, legea referitoare la desființarea jurisdicției consulare și alte reforme care au contribuit din plin la consolidarea României moderne și-au constituit un pas înainte spre dobîndirea independenței de mai tîrziu.

Prin lupta pe care a dus-o pentru înfăptuirea și desăvîrșirea Unirii și prin reformele pe care le-a înfăptuit, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a rămas și va rămîne în conștiința întregului popor român. Așa cum sublinia Baligot de Beyne, „Principele Cuza va avea întotdeauna o pagină strălucitoare în istoria țării sale. Căci a fost totdeauna integru și pătruns de cel mai mare patriotism“¹⁶. La rîndul său, Vasile Alecsandri, unul dintre colaboratorii săi apropiați, remarcînd și el contribuția domnitorului Cuza la făurirea României moderne și la recunoașterea desăvîrșirii Unirii Principatelor, arăta următoarele : „...Felicîtuindu-mi țara pentru acest fericit eveniment, trebuie să adresez primele mele urări Alteței voastre, căci cunosc mai bine decît oricine eforturile constante pe care le-ați făcut timp de trei ani pentru triumful principiului regenerator care v-a ridicat la putere.

Istoria nepărtinitoare va da fiecăruia parteă care i se cuvine în victoria politică cîștigată de cauza română, și ea vă va proclama fondatorul Unirii, titlu glorios care va despăgubi din plin greutățile din ultimii trei ani“¹⁷.

Poetul Mihai Eminescu a scos și el în relief meritele domnitorului Alexandru Ioan Cuza în înfăptuirea și desăvîrșirea Unirii și ajutorul primit în acest sens din partea lui Costache Negri. „Purtat de o mișcare de-a dreptul entuziastă — spunea Mihai Eminescu — Cuza Vodă a devenit el însuși principalul purtător al politicii exterioare, al politicii neatîrnării, avînd cea mai credincioasă și neobosită mîină de ajutor în Constantin Negri“¹⁸.

¹⁵ „Monitorul“, nr. 19, din 1862.

¹⁶ *Biblioteca Academiei Române, Arhiva Cuza Vodă*, LII, f. 322—323.

¹⁷ V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, ediție îngrijită de Marta Anineanu, București, 1964, p. 29—30.

¹⁸ „Timpul“, din 19 februarie 1890.

Încheind aceste frumoase aprecieri, făcute la adresa domnitorului Alexandru Ioan Cuza, unul dintre principalii făuritori ai Unirii și ai României moderne, nu putem trece cu vederea strălucita caracterizare ce i-o face academicianul C. C. Giurescu, în monografia dedicată acestui mare domnitor. „Cuza a fost, în fond, un mare revoluționar al poporului român; a urmărit statornic îndeplinirea programului revoluției de la 1848 și a contribuit în chip esențial la îndeplinirea unor puncte principale ale acestui program. A binemeritat astfel de la patrie; numele lui va rămâne înscris cu litere de aur în cartea istoriei poporului nostru, alături de numele marilor voievozi și domni ai lui”¹⁹.

¹⁹ C. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura științifică, București, 1970, p. 467.